

2092

MINISTERIE
VAN BUITENLANDSE ZAKEN
'S-GRAVENHAGE

FOTO-Bt.Z.
No. 54/23.

VERZOEKE BIJ BEANTWOORDING, KENMERK, ONDERWERP, DATUM EN NUMMER TE VERMELDEN

Kenmerk: DOA/IN Datum: 25 April 1952
Onderwerp: Besprekingen tussen de Nederlandse Interdepartementale Commissie en de Missie Supomo. Nummer: 42397-3113A GS

In aansluiting op de U bij schrijven van de Minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen dd. 17 Maart, 1952, Lett.U 21 vertrouwelijk aangeboden nota betreffende het verloop der besprekingen tussen de Nederlandse Interdepartementale Commissie en de Missie-Supomo, heb ik mede namens genoemde bewindsman de eer Uw aandacht voor het volgende te verzoeken.

In de bovenaangehaalde nota wordt op blz. 13 melding gemaakt van de aan Nederlandse zijde uitdrukkelijk tot uiting gebrachte wens om in het kader der besprekingen met de Indonesische missie, ook die onderwerpen ter sprake te brengen, welke, hoewel niet in het Uniestatuut of in de daarop rechtstreeks gebaseerde overeenkomsten geregeld, niettemin van Nederlandse zijde van groot belang worden geacht voor de ook door Indonesië gewenste verbetering van de onderlinge verhouding.

Deze wens kon in zoverre worden gerealiseerd, dat verschillende actuele problemen tijdens de met de Missie-Supomo gevoerde besprekingen onder de aandacht van deze missie konden worden gebracht, met het resultaat dat t.a.v. sommige kwesties de Nederlandse Interdepartementale Commissie en de Indonesische missie gezamenlijk tot het oordeel

Aan Zijne Excellentie de Minister-President,
Plein 1813,

'S-GRAVENHAGE.

o.c. Aan de Heren Ministers.

-2-

kwamen, dat deze zich zeer wel leenden voor onmiddellijke behandeling, onafhankelijk van het tot stand komen van het gehele complex van nieuwe regelingen.

Het intreden van een kabinetscrisis in Indonesië was de oorzaak, dat de Indonesische missie nog niet ten aanzien van alle aanhangig gemaakte onderwerpen haar mening kon formuleren.

Nu de kabinetscrisis in Indonesië geëindigd is, dient overwogen te worden, of het niet opportuun moet worden geacht aan de Indonesische Regering de vraag voor te leggen, of zij het inzicht deelt, dat een aantal onderwerpen, waarvan de voortgezette behandeling niet behoeft te wachten op de hervatting der Unie-besprekingen zich thans reeds voor een beslissing, c.q. nader overleg leent. Het wil mij voorkomen, dat daartoe alle aanleiding bestaat.

Wel dient daarbij in aanmerking te worden genomen, dat aan het nieuwe Indonesische kabinet een redelijke tijd moet worden gelaten om de vele en veelsoortige problemen te bestuderen, welke tijdens de Nederlands-Indonesische besprekingen ter tafel zijn gebracht. Deze overweging zal tot een beperking van het aantal ter sprake te brengen problemen moeten leiden, zodat niet noodzakelijk alle tijdens de besprekingen voor directe behandeling vatbare aangelegenheden terstond behoeven te worden aangevoerd. Er zijn echter bij de in het interim-

rapport genoemde, vraagstukken van urgente aard, welke bezwaarlijk geruime tijd buiten behandeling kunnen blijven.

De reactie van de Indonesische Regering zal tevens inzicht kunnen verschaffen in de politieke gedragslijn, welke Zij voornemens is tegenover Nederland te volgen. Een overzicht van de onderwerpen, welke in het licht van het bovenstaande overweging verdienen, volgt hieronder.

Nederlandse arrestanten
in Indonesië.

Tot de onderwerpen waarvan de voorlegging aan de Indonesische regering zonder verwijl dient plaats te hebben, behoort ongetwijfeld dat inzake de moeilijkheden, welke worden gevonden bij de behartiging der belangen van de in Indonesië in arrest gehouden Nederlanders. Bij de recente behandeling van de begroting voor Uniezaken in de Eerste Kamer der Staten-Generaal is wederom gebleken, dat van de Regering te dezer zake terecht grote activiteit wordt verwacht.

Uit het interim-rapport blijkt, dat niet alleen tijdens de besprekingen is gestreefd naar bevredigende regelingen terzake in de te sluiten verdragen, doch dat tevens aan de Missie-Supomo een uitvoerige nota (vide Interim-rapport blz.13/14) betreffende de thans bestaande bezwaren werd medegegeven. Het lijkt gewenst, dat de Hoge Commissaris te Djakarta voor deze kwestie wederom zo spoedig mogelijk de aandacht vraagt van de huidige Indonesische regering en

op nader overleg terzake aandringt.

Toelating, verblijf en
vestiging van Neder-
landers in Indonesië.

Een ander probleem van urgent belang vormen de moeilijkheden welke zijn gerezen rond de toelating, het verblijf en de vestiging van Nederlanders in Indonesië, in het bijzonder van hen, die na de tweede wereldoorlog in Indonesië in militaire dienst zijn geweest. Een terzake handelende nota (verwezen moge worden naar blz. 13/14 Interim-rapport en de als bijlage aan dit rapport gehechte nota) werd aan de Missie-Supomo overhandigd.

Zij heeft tijdens de besprekingen te kennen gegeven, dat naar haar oordeel aanstonds afzonderlijke behandeling van deze aangelegenheid zou kunnen plaatshebben. Het probleem heeft de voortdurende aandacht van de Hoge Commissaris te Djakarta.

Het is wenselijk na verloop van een redelijk te achten termijn, de Indonesische regering te doen herinneren aan de nota welke aan de Missie-Supomo werd medegegeven.

Inmiddels zou aan de H.C. kunnen worden verzocht door het verstrekken van recente gegevens de Nederlandse regering in staat te stellen zich een duidelijk beeld te vormen van de wijze waarop de Indonesische autoriteiten thans de immigratiebepalingen ten opzicht van Nederlanders toepassen. Een nader rapport hieromtrent ware derhalve eerst af te wachten.

Positie Nederlanders in
Indonesië.

Tot de belangrijke problemen van actuele aard, behoort ook het gecompliceerde vraagstuk van de huidige en toekomstige positie van de op Indonesië georiënteerde Nederlanders, die geen gebruik maakten van de geboden gelegenheid om te opteren voor het Indonesische staatsburgerschap. Hierover handelt laatstelijk de brief van de Cavi van 8 April jl. No. 240.

Gelijk uit het medegedeelde op blz. 28 der nota omtrent het verloop der besprekingen met de missie-Supomo moge blijken, waren de Nederlandse Interdepartementale Commissie en de Indonesische missie van oordeel, dat de instelling binnen de kortst mogelijke tijd van een gemengde commissie ter bespreking van onderwerpen van sociaal belang, wenselijk is.

De door de Hoge Commissaris aangewende pogingen om bij de Indonesische autoriteiten belangstelling te wekken voor het probleem der zg. "Indische Nederlanders", hebben tot dusver niet tot resultaten geleid, door een zeer duidelijk gebrek aan belangstelling aan Indonesische zijde. In verband hiermede lijkt het aan te bevelen, dat stappen worden ondernomen bij de regering van de R.I., teneinde tot een spoedige instelling van een gemengde commissie als bovengenoemd te geraken.

Het lijkt gewenst, dat men zich in zulke een commissie aan Nederlandse zijde in het bijzonder concentreert op het bepleiten van het tot stand komen van een Indonesische regeling,

welke voor de "Indische Nederlanders" alsnog de gelegenheid open stelt om op eenvoudige en goedkope wijze de Indonesische nationaliteit te verwerven.

Toescheidingsovereenkomst

In hetzelfde vlak ligt de, in een aan de Missie Supomo overhandigde nota, behandelende interpretatie van enkele artikelen der toescheidingsovereenkomst, waarmede in de praktijk moeilijkheden worden ondervonden. Teneinde tot een beperking van de nu reeds ter sprake te brengen onderwerpen te geraken, zou dit wellicht nog kunnen worden aangehouden.

Overeenkomst betreffende onderwerpen van internationaal privaatrecht.

Een onderwerp dat - naar gehoopt wordt - zonder moeite met de Indonesische regering zal kunnen worden opgenomen, is dat van de voorbereiding van een te sluiten overeenkomst betreffende onderwerpen van internationaal privaatrecht, welke regeling behoeven. De Indonesische Missie stemde in met de aanbeveling, dat gestreefd moet worden naar een vóór 1 Januari 1953 tot stand te brengen overeenkomst terzake. Aan de Indonesische regering zou kunnen worden gevraagd, of zij dit standpunt deelt en of zij bereid is deze taak door een gemengde Nederlands-Indonesische commissie ter hand te doen nemen.

De juridische sub-commissie van de Cavi heeft in 1950 en 1951 reeds veel voorbereidend werk op dit punt verricht. Dit zou nog eens kunnen worden geïnventariseerd.

Positie Ambonnesen en
ex-KNIL-militairen.

Hoewel het uit hoofde van politieke overwegingen verkieselijker zou zijn, het netelige probleem van de terugkeer van de in Nederland verblijvende Ambonnesen en ex-KNIL-militairen naar Indonesië, voorlopig te laten rusten, is de situatie blijkens de jongste rapporten van Generaal Scholten zodanig, dat geen middel onbeproofd mag worden gelaten om te bereiken, dat het tijdelijk verblijf der Ambonnesen in Nederland zo snel mogelijk worde beëindigd. Daarom ware de Nederlandse Hoge Commissaris te instrueren om de Indonesische regering toestemming te verzoeken voor de uitzending van een missie van Ambonnesen naar Indonesië, opdat deze zichzelf zal kunnen overtuigen van de levensomstandigheden der Ambonnesen. Indien deze toestemming mocht worden verkregen, dient nog het nodige te worden verricht om bij de Ambonnesen belangstelling voor dit plan te wekken. Het valt inmiddels niet te verhelen, dat van de bereidheid tot medewerking van die zijde weinig verwacht wordt.

Een ander "Ambonnesen" probleem is dat van de uitkering van pensioenen en wachtgeld en aan in Indonesië achtergelaten gezinsleden van naar Nederland overgebrachte ex-KNIL-militairen.

Deze aangelegenheid is ondershands besproken met de adjunct-Thesaurier-Generaal, die als adviseur aan de Indonesische delegatie was toegevoegd en die deze zaken bij het Indonesische ministerie van Financiën pleegt te behandelen.

De H.C. zal kunnen worden verzocht onders-

hands contact met deze functionaris te doen opnemen teneinde de totstandkoming van een bevredigende regeling te bevorderen.

Financiering van de
Nederlandse Militaire
Missie in Indonesië.

Voordat dit onderwerp in het kader der besprekingen met de Indonesische missie in de militaire sub-commissie aan de orde werd gesteld, waren in Indonesië reeds geruime tijd onderhandelingen gaande over het tot standbrengen van een bevredigende regeling van de financiering der Nederlandse Militaire missie in Indonesië, zonder dat deze tot een definitief resultaat leidden. Bovendien is men aan Indonesische zijde achterstallig met de verschuldigde betalingen. Overeenkomstig een met de Missie-Supomo gemaakte afspraak is thans een nota over dit onderwerp nagezonden, waarin o.m. wordt verklaard, dat de Nederlandse regering zich genoopt zal zien om de verdere plaatsing van personeel bij de Nederlandse Militaire Missie te staken, indien het nog verschuldigde niet spoedig wordt aangezuid. Ook dit onderwerp moet op korte termijn weder worden ter sprake gebracht, waartoe de Minister van Oorlog en van Marine de nodige instructies zou kunnen doen uitgaan.

Handelsaccoord met
Indonesië.

Op 1 October 1951 verliep het Nederlands-Indonesische handelsaccoord. De Indonesische regering weigerde onderhandelingen te beginnen over het sluiten van een nieuw c.q. de verlenging voor langere tijd van het oude handelsaccoord.

Het is aannemelijk, dat deze weigering zijn oorzaak mede vond in de wens van de Indonesische regering om eerst het resultaat van de door Prof. Supomo in Nederland te voeren besprekingen af te wachten. Mede daarom is dit onderwerp tijdens de voortijdig afgebroken onderhandelingen niet ter sprake gekomen, al viel het wel binnen het kader daarvan.

Aangezien de handelsbetrekkingen met Indonesië zich op bevredigende wijze blijven ontwikkelen, is er ook aan Nederlandse zijde ^{de} geen behoefte gevoeld om te doen blijken dat men gesteld is op de formele regeling der handelsbetrekkingen.

Uiteraard impliceert deze situatie de mogelijkheid, dat er van Indonesische zijde op elk willekeurig ogenblik maatregelen kunnen worden genomen, welke een goede gang van zaken zouden verstoren.

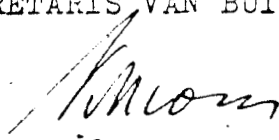
Door de B.E.S. wordt nog overwogen of het gewenst is om de Hoge Commissaris uit te nodigen informeel en ondershands te doen nagaan of de situatie thans, na het optreden van het nieuwe Indonesische kabinet, gunstiger is geworden met betrekking tot het aangaan van een nieuw handelsaccoord c.q. de verlenging van het per 1 October l.l. geëxpireerde.

Het zal mij aangenaam zijn, indien U wilt goedvinden om de in het voorgaande uitgestippelde gedragslijn met betrekking tot een aantal onderwerpen, welke deel uitmaakten van de onlangs

gehouden besprekingen met Indonesische vertegenwoordigers aan de Ministerraad voor te leggen.

Spoedshalve veroorloof ik mij copieën van dit schrijven rechtstreeks toe te zenden aan de andere leden van de Ministerraad.

DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'M. van der ...', written over the typed name of the State Secretary of Foreign Affairs.